

בבית המשפט המחוזי בירושלים

בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים

עת"מ _____

בעניין:

1. **המחלקה, ת.ז. 580012169**

2. **המחלקה, ת.ז. 580029122**

באמצעות עו"ד אלרן שפירא בר-אור ו/או דן לרגמן, ממשרד שפירא בר-אור, מצקין ושות', עורכי דין

במינוי לפי חוק הסיוע המשפטי, תשל"ב-1972

מרחוב **המחלקה**, רמת-גן **580012169**

טל': 03-5513013 פקס: 03-6776272

ובאמצעות עו"ד מרב שיבק ו/או יפעת שרפלר

מהסיוע המשפטי, משרד המשפטים

העותרות

- נ ג ד -

1. משרד החינוך

2. עיריית ירושלים

3. סוכת דוד, ע"ר 580012169

4. יקירי ירושלים, ע"ר 580029122

5. מוסדות חינוך על שם מולא אור שרגא יזדי זי"ע, ע"ר 580365054

6. מוסדות ירים משה, ע"ר 580160984

באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים (אזרחי)

מרחוב מח"ל 7, מעלות דפנה, ירושלים 91493

טל': 02-5419555; פקס: 02-5419581

המשיבים

עתירה מנהלית

העותרות, **המחלקה** (להלן: "העותרות"), מתכבדות בזאת להגיש את עתירתן (להלן: "העתירה") נגד משרד החינוך, עיריית ירושלים, ומוסדות תלמוד התורה "סוכת דוד", "יקירי ירושלים", "אור שרגא" ו-"מסילת ישרים" (להלן ביחד: "המשיבים"), בשל סירוב המשיבים 3-6, עמותות המפעילות תלמודי תורה חרדיים בירושלים, לקבל את ילדיהן של העותרות למסגרת החינוכית שהם מפעילים בשנת הלימודים תש"פ, וזאת על רקע מוצאם – השתייכותם לעדה האתיופית.

סירוב המשיבים 6-3 לקבל את ילדיהן של העותרות לשנת הלימודים תש"פ מהווה אפליה פסולה, ומשכך דינו להתבטל.

מהטעמים שיפורטו להלן, מתבקש בית המשפט הנכבד להוציא מלפניו צו המורה למשיבים 6-3 לקבל ללימודים את ילדיהן של העותרות, אשר במועד הגשת העתירה אינם רשומים במוסד חינוך כלשהו, לשנת הלימודים תש"פ.

עוד מתבקש בית המשפט הנכבד להשית על המשיבות הוצאות העותרים ולפסוק שכ"ט באי כוחם.

בד בבד עם עתירה זו מוגשת גם בקשה לצו ארעי.

א. מבוא

1. עניינה של עתירה זו הוא בהחלטתם של משיבים 6-3 לדחות את מועמדות בניהן של גבי **מלכה** **מלכה** – יהודים ממוצא אתיופי – ללימודים בשנת תש"פ. בניגוד לדין ולהנחיות ברורות של משרד החינוך, משיבים 6-3 לא סיפקו ולו שביב של הסבר להחלטתם זו, שריח רע של אפליה על בסיס גזע נודף ממנה.
2. עתירה זו מופנית גם כלפי משיבים 2-1 – משרד החינוך ועיריית ירושלים – שחרף הסמכויות הנרחבות שעומדות לרשותם על-מנת לפקח על התנהלותם של משיבים 6-3, לא מנעו ממשיבים 6-3 לנקוט התנהלות פסולה ששורשיה בשיקולים מפלים.
3. כמו כן, כל המשיבים הפרו את חובתם לאפשר לעותרות ולילדיהן לממש את זכותם להליך מנהלי תקין. המשיבים הפרו את ההוראות הקבועות בנוהל רישום וקבלה למוסדות חינוך חרדיים, לא נימקו את החלטות הדחייה של ילדי העותרות ולא העניקו לעותרות הזדמנות הוגנת לערער על החלטות הדחייה, לשטוח בפני המשיבים את טענותיהן, ולנסות להשפיע על החלטתם.
4. במעשיהם ובמחדלם פגעו המשיבים קשות בעותרות ובמשפחותיהן. בשנת הלימודים הקודמת נאלצה **מלכה** בלית ברירה, לשלוח את שני בניה, **מלכה** **מלכה**, למוסד חינוך מרוחק מביתה בעלות ניכרת של הסעות יומיות, וכן להשאיר את בנה הצעיר **מלכה** שנה נוספת בגן על אף שהומלץ על ידי הצוות החינוכי לקדמו לתלמוד תורה. בשנת הלימודים הקרובה (תש"פ), הבן אלחנן התקבל לבסוף ללימודים בתלמוד תורה "רוממה", ואולם בקשתה של הגב' **מלכה** לרשום את שני בניה האחרים, **מלכה** **מלכה**, ללימודים במשיבים 6-3 סורבה, ונכון למועד העתירה הם אינם רשומים למוסד חינוך כלשהו. גם בנה של גבי **מלכה**, **מלכה**, אינו רשום עד למועד זה למוסד חינוך לשנת תש"פ. כל זאת תוך שהעותרות ובני משפחותיהן סובלים מתחושת השפלה ומפגיעה קשה בכבודם כבני אדם שווי ערך וזכויות.
5. מצב זה הוא בלתי-מתקבל על הדעת. עננת האפליה המרחפת מעל החלטותיהם של משיבים 6-3 דורשת התערבות מיידית, מהירה ונחרצת של משיבים 2-1, אך בפועל, אלה נמנעו מהפעלת סמכויותיהם לשם הבטחת מימוש עקרון השוויון בקבלה למוסד חינוכי, ולא הסירו את החשש מקיומם של שיקולים מפלים במדיניות הקבלה של משיבים 6-3.
6. יתרה מכך, ניכר כי במגיעיהם עם המשיבים 6-3 נקטו המשיבים 2-1 גישה מקלה ושפה רפה, וכי לכל היותר פעלו כ"מגשרים" או "מתווכים" ולא כרגולטור בעל סמכויות המונחה על-ידי הוראות הדין ועקרונות היסוד של שיטתנו המשפטית.

7. מחדלם של משיבים 1-2 לבחון לעומק את החלטותיהם של משיבים 3-6 ולהפעיל סמכויותיהם לשם מניעת אפליה, ומחדלם של כל המשיבים לספק פתרון הולם לעותרות ולבניהן, או אפילו תחילתו של הסבר להחלטה לדחות את ילדיהם מכל ארבעת מוסדות החינוך אליהם ניסו להתקבל, עומדים בניגוד לדין ולכללי המשפט המנהלי.
8. עתירה זו מוגשת לבית המשפט בלית-ברירה, לאחר שכל ניסיונותיהן של העותרות לרשום את ילדיהן למוסד לימוד התואם את השקפת עולמן, אמונתן ואורחות חייהן עלו בתוהו. לו היו ממתנות גבי' עלמנך וגבי' טגניה לחסדיהן של הרשויות, היו נאלצות לשלוח את ילדיהן למוסדות חינוך מרוחקים, בעלויות ניכרות, בתקווה שבשנה הבאה יעתירו המשיבים מחסדיהם ויאפשרו לילדיהן ללמוד במוסד חינוך התואם את השקפת עולמן וקרוב לביתן; תקווה, שלאור ניסיון העבר, ספק רב אם הייתה מתגשמת.
9. בית המשפט הנכבד מתבקש לשים קץ למסע תלאתיהן של העותרות, ולהורות על רישום ילדיהן לאחד מהמוסדות שמפעילים משיבים 3-6, כאמור לעיל ולהלן. התערבותו המהירה של בית המשפט הנכבד נדרשת בנקודת זמן זו בשים לב לסמיכות מועד תחילת שנת הלימודים במוסדות החינוך החרדיים.
10. וכעת נעמוד על הדברים כסדרם.

ב. רקע עובדתי

11. העותרות, ~~המשיבות 1 ו-2~~, ובני משפחותיהן, הם ישראלים יהודים ממוצא אתיופי, המקיימים אורח חיים דתי חרדי, ומתגוררים בשכונה חרדית בירושלים. לגבי ~~המשיבות 3 ו-4~~ ולבעלה חמישה ילדים. לגבי ~~המשיבות 5 ו-6~~ ולבעלה ארבעה ילדים.
12. לקראת שנת הלימודים תש"פ, ביקשו העותרות לרשום את ילדיהן למוסדות החינוך שמפעילים משיבים 3-6: "סוכת דוד", "יקירי ירושלים", "אור שרגא" ו-"מסילת ישרים". גבי' עלמנך ביקשה לרשום שלושה מבניה – ~~המשיבות 7, 8 ו-9~~ ו~~המשיבות 10, 11 ו-12~~ ביקשה לרשום את בנה ~~המשיבות 13 ו-14~~.
13. יודגש כי תלמודי התורה שמפעילים משיבים 3-6 מצויים בסמיכות יחסית לאזור מגורי המשפחות, ומתאימים להשקפת עולמן ואורחות חייהן.
14. ככל שידוע לעותרות, הליך הקבלה של ילדים למסגרות החינוך שמפעילים משיבים 3-6 כולל מילוי טופס רישום, שלאחריו מוזמנים הילדים והוריהם לפגישה אישית עם גורם מטעם המוסד שבדק את התאמת הילד המועמד לאורחות המוסד.
15. בכל אחד ממוסדות החינוך שמפעילים משיבים 3-6, מילאו העותרות את טופס הרישום והגישוהו במועד, בתקופת הרישום הקבועה לכך. לאחר הגשת הטופס, המתונו העותרות לקבלת הנחיותיהם של הגורמים מטעם משיבים 3-6 להמשך הליך הרישום, והכל כדי להבטיח את מקומם של ילדיהן בשנת הלימודים תש"פ.
16. למרבה אכזבתן, סירבו משיבים 3-6 לקבל את ילדיהן של העותרות לשנת הלימודים תש"פ, וזאת מבלי שהציגו כל נימוק או הסבר לסיבה בגינה נדחתה מועמדותם של בניהן.
17. כתבה על התנהלות המוסדות האמורים, שסיקרה בין היתר את מפח נפשן של העותרות ובני זוגן, התפרסמה בחודש ינואר באתר Ynet.

נספח "1" – כתבה מאתר Ynet מיום 2.1.2019, מצ"ב כנספח "1"

18. משיבים 6-3 לא זימנו את ילדיהן של העותרות לפגישה אישית עם גורמים מטעמם, שיוכלו לבדוק את התאמתם למסגרת החינוכית שהם מפעילים. כמו כן, משיבים 6-3 לא נימקו או הסבירו את החלטתם לדחות את קבלת ילדיהן של העותרות לשנת הלימודים. כפי שנראה להלן, התנהלות זו של משיבים 6-3 מנוגדת לנוהל מוכר של משרד החינוך שמסדיר את הליכי הקבלה והרישום למוסדות חינוך חרדיים.
19. יצוין כי משיב 4, תלמוד תורה "יקירי ירושלים", שלח לעותרות ביום 27.1.2019 מכתב הדוחה את קבלת ילדיהם למוסד. להלן המכתב אשר נשלח לבני הזוג [REDACTED] שחלקים מעטים ממנו הושחתו, אך תוכנו נותר ברור (יצוין כי גם בני הזוג [REDACTED] יקבלו מכתב דומה אך זה אינו אותר על ידיהם):

"שלום וברכה!

בקשתכם לרשום את בניכם לתלמוד תורה לשנה"ל תש"פ נבחנה, ונמצא שלצערנו לא נוכל לקבל את בניכם ללמוד במוסדנו בשנת הלימודים הבאה.

מאחר וכפי שציינו בטופס הרישום ואושר בחתימתכם כי אין הנהלה מתחייבת לקבל כל נרשם והובהר לכם כי מספר המקומות הינו מוגבל, והרישום עלה על מספר זה.

אנו נאלצים עם כל הרצון ולמרבה הצער שבדבר, שלא לקבל חלק מהמבקשים ובכללם את בקשתכם.

תוכלו לקבל פרטים נוספים, ככל שתבקשו, מאת המנהל, לאחר פניה בכתב שתעשה תוך 7 [חלק שהושחת - הח"מ].

ככל שיהיה ברצונכם לערער על ההחלטה, לאחר קבלת הפרטים כאמור, יהיה עליכם לפנות לגורמים המתאימים בכתב, בערר מנומק, בתוך עשרה ימים ממועד קבלת הפרטים.

לתשומת לבכם, אי עמידה במועד תהווה וויתור על הזכות העומדת לרשותכם.

אנו משוכנעים שבניכם ימצא מקום לימודים ראוי לו ויצליחו בלימודיהם"

נספח "2" – מכתב מת"ת יקירי ירושלים מיום 27.1.2019, מצ"ב כנספח "2".

20. כאמור לעיל, מכתב זה נושא את התאריך 27.1.2019. עם זאת, המכתב נמסר לעותרות רק ביום 5.2.2019, קרי, רק לאחר שעבר המועד לבקש פרטים נוספים ממשיב 4. משכך, נחסמה דרכן של העותרות למצות את ההליכים על מנת לערער על החלטתו של משיב 4.
21. יודגש כי מכתב זה מספק הסבר קלוש, כללי ועמום לסיבה בגינה נדחתה קבלת ילדיהם של בני הזוג עלמנך. בלשון כללית וסתמית מציין המכתב, כי משיב 4 לא יוכל לקבל את בניה של גבי עלמנך ללימודים בשנת תש"פ משום שהרישום עבר את המכסה. משיב 4 לא פירט, למשל, מהי מכסת התלמידים למוסד החינוכי, באיזה תאריך ננעלה מכסת התלמידים, ומדוע התקבלו תלמידים אחרים שנרשמו אך לא בניהן של העותרות.
22. משלא קיבלו מענה, פנו העותרות מיוזמתן לתלמוד התורה "אור שרגא" ובביקור במוסד השיבו להן כי "אין מקום".

23. סירובם של משיבים 3-6 לקבל את ילדיהן של העותרות לשנת הלימודים תש"פ גרמה להן ולבני משפחותיהן תחושות קשות של השפלה, זלזול, ופגיעה בכבוד. ללא הסבר חלופי מאף אחד מהמוסדות, האמינו העותרות ומשפחותיהן באמת ובתמים כי הסיבה היחידה בגינה דחו משיבים 3-6 את מועמדותם של ילדיהן היא בשל צבע עורם.
24. כפי שנראה להלן, אמונה זו קיבלה אישוש בדברים שנאמרו לעותרות לרבות על-ידי גורם שניסה לסייע להן, והיא גם עולה בקנה אחד עם מצב הדברים בשטח לפיו, במשך שנים ובאופן עקבי, תלמידים ממוצא אתיופי לא מתקבלים ללימודים במוסדות החינוך של המשיבים או במוסדות דומים להם (למעט אחד או שניים שהתקבלו בשנים האחרונות ומשמשים "עלה תאנה"; ראו להלן).
25. משסירבו משיבים 3-6 לקבל את ילדיהן, פנו העותרות לעיריית ירושלים בתחילת חודש ינואר 2019 על מנת שזו תסייע להן בעניין. העותרות נפגשו עם מר צביקה כהן, סגן ומ"מ ראש העיר, מחזיק תיק מינהלים קהילתיים חרדים; מר אברהם בצלאל, סגן ראש העיר; מר איתמר בר-עזר, מנהל אגף החינוך החרדי, ומר אביב קינן, ראש מינהל החינוך (להלן: "**הגורמים מטעם העירייה**"). בפגישות אלה, הבטיחו הגורמים מטעם העירייה לסייע לעותרות למצוא מסגרות חינוכיות לילדיהן.
26. בחודש פברואר או מרץ 2019, ככל הנראה בעקבות הפרסומים בתקשורת בקשר עם המקרה וכן בעקבות פנייתן של העותרות לעיריית ירושלים, נערכו ביקורים בתלמודי התורה: "אור שרגא", "מסילת ישרים", "ייקירי ירושלים" ו-"רוממה" (ב"רוממה" ביקרה משפחת [REDACTED] בלבד). בביקורים נכחו נציגים מעיריית ירושלים, נציג ממשד החינוך, ילדי העותרות ואבותיהם. נציגי העירייה ומשרד החינוך נכנסו לפגישה בכל אחד מהמוסדות. הילדים והאבות, לעומת זאת, נותרו מחוץ לפגישות ולא השתתפו בהם.
27. העותרות אינן יודעות מה היו תוצאותיו של הביקור, או אם הוא נשא פירות כלשהן. תוכן הפגישות בין נציגי הרשויות לבין נציגי המוסדות נותר עלום ולא דווח לעותרות, לבני זוגן או למי ממכריהן שהשתתפו בסיוור. כמו כן, העותרות או בני זוגן לא עודכנו במידע על פתרון כלשהו אליו הגיעו נציגי הרשויות ומשיבים 3-6 שיענה על מצוקת העותרות ומשפחות נוספות כמותן.
28. העותרות המתינו לתשובת עיריית ירושלים, אך זו בוששה לבוא.
29. העותרות לא ישבו בחיבוק ידיים, אלא החליטו לבקר בעירייה ביום 29.4.2019 במטרה לבדוק אם עיריית ירושלים הצליחה למצוא פתרון לילדיהן. או אז מסרו לעותרות גורמים מטעם משיבה 2 מכתב מטעם מנהל החינוך בעיריית ירושלים, הנושא את התאריך 17.4.2019 (להלן: "**תשובת העירייה**"). סביר להניח כי לו היו העותרות ממתינות בביתן לקבלת תשובת העירייה, היו מחכות לשווא, שכן זו לא הגיע אליהן באמצעות הדואר עד למועד הגשת עתירה זו.
30. בתשובת העירייה טען מר אביב קינן, ראש מנהל החינוך בעיריית ירושלים, כי לעירייה אין סמכות לגבי שיבוץ התלמידים במוסדות לימוד פרטיים או במוסדות לימוד מוכרים שאינם רשמיים (להלן: "**מוכש"ר**") וכי העירייה פנתה למוסדות האמורים לשם ברור העניין, ברמיזה שהדבר נעשה לפני משורת הדין.
31. הבירור של מנהל החינוך העלה לכאורה כי המוסדות האמורים מצאו את הילדים לא מתאימים. תשובת העירייה לא סיפקה כל מידע על אודות טיב הבירור שביצעה העירייה עם משיבים 3-6, סיבה

חוסר התאמתם של הילדים למוסדות אלו, או על ניסיונות העירייה להתמודד עם הסירוב לקבל את בניהן של העותרות.

נספח "3" – מכתב מטעם ראש מנהל החינוך מיום 17.4.2019, מצ"ב כנספח "3"

32. ראוי לציין כי תשובת העירייה לעותרות ניתנה לאחר כ-4 חודשים (!) ממועד פנייתן, מדובר בשיהוי ניכר בפרט לאור דחיפות הנושא, וסיום תקופת הרישום והשיבוץ של תלמידים למוסדות חינוך. שיהוי ניכר זה גרם נזק משמעותי לעותרות והעמידן בעמדת נחיתות קשה בכל הנוגע לשינוי ההחלטה.

33. עוד יצוין כי העירייה הציעה לעותרות לשלוח את ילדיהן למוסדות אחרים הכפופים לסמכות העירייה. למרבה הצער, מדובר בפתרון מאולץ ובלתי-ראוי שאינו מממש את זכויותיהן הבסיסיות של העותרות ומשפחותיהן. המוסדות החלופיים אליהם הופנו העותרות רחוקים משמעותית מבית המשפחה. העלויות הגבוהות והזמן הרב שנדרשים על מנת להסיע את הילדים מביתם למוסדות הלימוד ובחזרה מערימים קשיים רבים – ושלא לצורך – על העותרות ומשפחותיהן.

34. חשוב מכך, שיבוץ הילדים במוסדות מרוחקים מתעלם מזכותם הבסיסית של ילדי העותרות לקבל חינוך התואם את השקפתם, אמונתם ואורח חייהם בקרבה למקום מגוריהם, בדיוק כפי זכותם של יתר תושבי העיר.

35. כאמור, בשנת הלימודים הקודמת נאלצו שני בניה של גב' [REDACTED], לנסוע לתלמוד תורה "בני ציון" הממוקם במרחק רב ממקום מגוריהם, וזאת בעלות כוללת של כ-1200 ש"ח בחודש, דבר שהטיל עול כלכלי כבד על המשפחה; [REDACTED], בנם הקטן של בני הזוג, נותר כאמור שנה נוספת בגן הילדים אליו היה רשום בשנת הלימודים תשע"ט, זאת למרות התאמתו למסגרת לימודים מתקדמת יותר.

36. ביום 13.5.2019, פנתה עורכת הדין יפעת שרפלר מהסיוע המשפטי, מחוז ירושלים, מטעם העותרות לגורמים שונים במשרד החינוך ובעיריית ירושלים. במכתבה, שטחה עו"ד שרפלר את השתלשלות האירועים עד לנקודה זו ואת החשש הכבד לכך ששיקולים מפלים הנחו את החלטותיהם של משיבים 6-3.

נספח "4" – מכתב מטעם הסיוע המשפטי מיום 13.5.2019, מצ"ב כנספח "4"

37. ביום 5.6.2019 השיב משרד החינוך למכתבה של עורכת הדין שרפלר (להלן: "תשובת משרד החינוך"). משרד החינוך פירט מספר צעדים בהם נקט כדי לאתר פתרון חינוכי מוסכם עבור בניהן של העותרות, וכן הסביר כי ערך "בירור ראשוני" עם המוסדות הרלוונטיים, בירור שהעלה לטענתו "תמונת דברים שונה מזו שהוצגה בתקשורת". לאור פערי הגרסאות, הפנה משרד החינוך את העותרות להגיש ערר לועדת הערר של המחוז החרדי, בהתאם להנחיות שקבע משרד החינוך בדבר הליכי קבלה ורישום למוסדות חינוך קדם יסודיים ויסודיים ופנייה לוועדת הערר של המחוז החרדי במשרד החינוך.

נספח "5" – מכתב מטעם לשכת היועצת המשפטית של משרד החינוך מיום 5.6.2019, מצ"ב "נספח 5"

38. כפי שנראה להלן, ההפניה של משרד החינוך להנחיות בדבר הליכי קבלה ורישום למוסדות חינוך חרדיים בשלב מאוחר זה, בו מוסדות החינוך סיימו מזמן את הליכי הקבלה והרישום לשנת הלימודים תש"פ, היא בגדר "מעט מדי, מאוחר מדי"; לאור השתלשלות העניינים עד אותה עת, ההתמהמהות

וההתחמקות במתן תשובות לפניות העותרות או מטעמן, ובפרט האופן בו התנהל הסיוור שנערך עם נציג משרד החינוך – העובדה כי הילדים ואבותיהם לא שותפו בדיונים על אודותיהם וכי לא נמסר להם ולעותרות דבר מתוכן השיחות שהתקיימו בעניינם – מעידה כי מדובר בצעד טקטי, מיתמם ומקומם.

39. יתרה מכך, משיבים 3-6 וכן ומשיבה 2 הפרו לכל אורך השתלשלות האירועים את ההנחיות האמורות לעיל, ובכך מנעו מהעותרות לממש את זכויותיהן לערער על החלטותיהם של משיבים 3-6 בהזדמנויות שונות ומוקדמות הרבה יותר.

40. זכויותיהן של העותרות לעיין בבסיס העובדתי שעומד ביסוד ההחלטות ולשטוח את טענותיהן בהליכי הערעור השונים סוכלו על ידי התנהלותם של המשיבים, ובכך נמנע מהן להשפיע על ההחלטה לדחות מועמדותם של ילדיהן ללימודים אצל משיבים 3-6. אין להעניק פרס למשיבים על התנהלות פסולה מאין זו בכך שרק רגעים ספורים לפני תחילת שנת הלימודים בוחרים המשיבים להיצמד ל"הנחיות".

41. בשיחת טלפון מיום 17.6.2019 בין עו"ד דן בן טל מעיריית ירושלים ועו"ד שרפלה, הכחיש האחרון כי ילדיהם של העותרות נדחו ממוסדות החינוך של משיבים 3-6 מטעמים מפלים. לשאלתה של עו"ד שרפלה, הסביר עו"ד בן טל כי הוא לא יודע לפרט את הסיבות והטעמים בגין נדחו בניהן של העותרות, אך ציין כי מדובר במוסדות יוקרתיים ו"מעין משפחתיים", אמירה שיש בה בכדי לרמוז על השיקולים הפסולים שמנחים את משיבים 3-6.

42. עו"ד בן טל טען כי בעוד שלעירייה יכולת מסוימת להשפיע על קבלת תלמידים בבתי ספר שכפופים לסמכותה, אין ביכולתה להשפיע על בתי ספר שאינם מצויים תחת סמכותה. לפיכך, המליץ עו"ד בן טל לפנות למשרד החינוך, שנציגו השתתף בסיוור במוסדות החינוך. עוד ציין עו"ד בן טל כי אם היה נציג משרד החינוך משתכנע שהמוסדות פועלים בצורה מפלה, הוא היה פועל בעניין.

43. ביום 8.7.2019 השיב עו"ד דן בן טל מטעם עיריית ירושלים לפנייתה של עו"ד שרפלה בכתב (להלן: **"המכתב"**). במכתב, הסכים עו"ד בן טל כי במקרה שהעירייה מאתרת מוסדות חינוך שנוקטים במדיניות קבלה מפלה, היא **"פועלת לשינוי המצב ומכתיבה למוסדות החינוך גם כשהם אינם בבעלותה לקלוט תלמידים, וזאת מכוח סמכות רשם ראשי בתקנות הרישום"**.

נספח 6 – מכתב מטעם עיריית ירושלים מיום 8.7.2019, מצ"ב **כנספח 6**.

44. די באמירה זו כדי להפריך את המצג הקודם שהוצג בפני העותרות, לפיו העירייה אינה מוסמכת לפעול בקשר עם הליכי הקבלה שמקיימים משיבים 3-6. יצוין, כי לעיריית ירושלים מוקנות סמכויות לפקח על מדיניות הרישום של מוסדות חינוך המצויים בתחומה, לרבות מכוח תקנות לימוד חובה וחינוך ממלכתי (רישום), התשי"ט-1959 (להלן: **"תקנות הרישום"**). הדברים יפורטו בהרחבה להלן.

45. בהמשך המכתב, הסביר עו"ד בן טל כי העותרות מבקשות העברה למוסדות חינוך פרטיים או במעמד מוכש"ר, וכי ילדי העותרות רשומים ולומדים באופן סדיר במוסדות חינוך מוכרים. כאן המקום להבהיר כי בעוד שבצלאל עלמנך נרשם בשנה שעברה, בלית ברירה, ללימודים בתלמוד תורה "בני ציון" מוסד מרוחק מאוד מביתו ואשר לא התאים לו ועל כן הוציאוהו הוריו ממנו, **המוסד** **וההוריו** למדו בשנה הקודמת בגן עירייה וכעת הם מבקשים להתקדם לתלמודי תורה. אף לא אחד מהם רשום לשנה הבאה למוסד חינוך.

46. עו"ד בן טל חזר על הטענה לפיה הגורם האחראי על משיבים 3-6 הוא משרד החינוך ולא העירייה (טענה שאינה מתיישבת עם אמירתו הראשונה), והסביר כי משום שהעותרות ביקשו להעביר את ילדיהן למוסדות הפרטיים שמופעלים על ידי משיבים 3-6, ומשום שהרישום אל מוסדות אלה אינו מתבצע דרך העירייה, התערבות העירייה בהחלטות אלו תיעשה "רק במקרים בהם סבורה העירייה כי מסגרות החינוך התנהלו באופן פסול כאמור לעיל".
47. בפעם הראשונה לאורך תהליך הרישום כולו, הסביר עו"ד בן טל את הסיבות שעומדות (לכאורה) ביסוד החלטותיהם של משיבים 3-6:
7. מעבר לעובדה כי המוסדות בתפוסה מלאה, הבדיקה אף העלתה ליקוי בהתנהלות ההורים ברישום הילדים למוסדות החינוך. ההורים, לחלק ממוסדות החינוך לא מילאו טפסים לרישום ובחלק יכול ומילאו, אך זאת לאחר תום מועד הרישום.
8. לפיכך, מסקנת הצוות הייתה כי הטענה ולפיה אי הקבלה למוסדות החינוך, אינה מוצדקת או שנבעה ממניעים פסולים, אינה נכונה. למיטב הבנתנו גם משרד החינוך לא מצא לכונן להתערב בהחלטת המוסדות"
48. בסיום המכתב הדגיש עו"ד בן טל כי החלטות משיבים 3-6 לא נבעה ממניעים פסולים, וכי לו היה הדבר כך היו משרד החינוך ועיריית ירושלים מורים למשיבים 3-6 לקלוט את הילדים. עוד ציין עו"ד בן טל כי עיריית ירושלים, בשיתוף עם משרד החינוך, הציעו "מספר הצעות ראויות" למוסדות חינוך חלופיים שנדחו על ידי העותרות ובני זוגן. בהקשר זה יובהר, כי לעותרות הוצע לרשום את בניהן לשני תלמודי תורה: האחד, "תורה ברמה" ברמת שלמה בירושלים והשני, "מסילה" בשכונת רמות בירושלים. שני תלמודי תורה אלה מרוחקים משמעותית ממקום מגוריהן ומצריכים הסעות בעלות ניכרת. מכל מקום, העותרות מבקשות לרשום את בניהן לתלמודי התורה המופעלים על-ידי המשיבים 3-6 הן בשל הסמיכות למקום מגוריהן והן בשל התאמתם החינוכית.
49. תשובתו של עו"ד בן טל מעוררת תהיות רבות. כך, למשל, אם אכן העותרות ביקשו לרשום את ילדיהן באיחור למוסדות שמפעילים משיבים 3-6, או אם התפוסה במוסדות אלו הייתה מלאה, מדוע הדבר לא נאמר לעותרות עוד במועד ההרשמה, ולשם מה נערך הסיוור האמור במוסדות? כמו כן, אם התפוסה כאמור הייתה מלאה מדוע נכתב בתשובת העירייה לעותרות מיום 17.4.2019 כי הילדים לא התקבלו למוסדות בשל אי התאמה (שגם היא כלל לא פורטה). יתרה מכך, תשובה זו, שסיפקה לראשונה הסבר לדחיית מועמדותם של ילדי העותרות, הגיעה חודשים רבים לאחר שניסו ונכשלו העותרות לרשום את ילדיהן למוסדות שמפעילים משיבים 3-6.
50. נסיבות אלה מעוררות תחושה קשה שההסבר האמור לעיל מהווה תירוץ סתמי שניתן בדיעבד להחלטותיהם של משיבים 3-6, וכי הוא לא משקף את הסיבות האמיתיות העומדות ביסוד החלטות הדחייה. ההיגיון הבריא אומר כי לו הסיבות לסירוב היו כפי שנאמר במכתבו של עו"ד בן טל, הן היו מוצגות מיד ובהזדמנות הראשונה בפני העותרות.
51. כמו כן, הסברים אלה לא מתיישבים עם העובדות בשטח, שמצביעות על מגמה ברורה: ככל שידוע לעותרות, משפחות נוספות הנמנות על העדה האתיופית נדחות פעם אחר פעם ברישום לתלמודי תורה שונים. מדובר ב"סוד גלוי" הידוע לכל הנוגעים בדבר. תלמודי התורה שמפעילים משיבים 3-6 נעדרים

כמעט לחלוטין תלמידים בני העדה האתיופית. חריג לאמור, המשמשים כ"עלה תאנה", הם תלמיד אחד בלבד מהעדה האתיופית שהתקבל בשנה הקודמת לתלמוד תורה "יקירי ירושלים" שאליו מצטרף אחיו בשנת הלימודים, ותלמיד אחד נוסף מהעדה האתיופית אשר התקבל לשנה הקרובה לתלמוד תורה "אור שרגא" (למיטב ידיעת העותרות, בשל דרישה מצד אחד התורמים למוסד).

52. על המניעים העומדים ביסוד החלטותיהם של משיבים 3-6 לומדות העותרות גם מאמירות שונות שהגיעו לאוזניהן: כך, למשל, נאמר לגבי **המורה** באחד מתלמודי התורה אליהם היא פנתה כי ילדיה "הם לא הסגנון שלהם", ולאדם אחר שניסה לסייע לה נאמר "עזוב אותי מאתיופים...". חמור מכך, במהלך הביקור שנערך בתלמודי התורה, כמפורט בסעיפים 25 - 26 לעיל, ביקש אחד הנציגים מבעלה של **המורה** "להיות עדין", מאחר שיש סטיגמה שהם אלימים. **המורה** ובן זוגה סבלו גם הם מאמירות דומות.

53. טרם נידרש לדון בטעמים פסולים אלה, נפנה לבחון פגם בסיסי שנפל בהתנהלות המשיבים לאורך כל השתלשלות האירועים. המשיבים הפרו בצורה שיטתית ובוטה את כללי הצדק הטבעי ואת ההליך המנהלי התקין שמנחה את הליכי הקבלה והרישום למוסדות חינוך חרדיים. כך, עד למכתבו של עו"ד בן טל, אף אחד מהגורמים לא הסביר לעותרות מדוע בניהן נדחו פעם אחר פעם ממוסדות החינוך אליהם ניגשו; אף אחד מהגורמים לא הציג בפני העותרות את זכותן לערער על החלטות מוסדות החינוך אלא רק לאחר שהיה הדבר מאוחר מדי, ואף אחד מהגורמים המעורבים לא הציג מידע או ראיות הסותרות את החשש הכבד לאפליה שעולה מהחלטותיהם של משיבים 3-6. בכך, הפרו המשיבים את כללי ההליך התקין שמנחים את פעולותיהם, כפי שנראה להלן.

ג. סמכויות הפיקוח על מוסדות חינוך חרדיים

54. כלל מוסדות החינוך בישראל, לרבות מוסדות החינוך החרדיים מפוקחים על ידי משרד החינוך, בין אם הם מוסדות ממלכתיים רשמיים, מוסדות מוכרים שאינם רשמיים (להלן: "מוכש"ר"), או מוסדות פטור. ככלל, מוסדות חינוך חרדיים עשויים להשתייך לכל אחת מן הקטגוריות שלעיל (אם כי מרביתם הם במעמד של מוכש"ר או פטור). כאן המקום לציין כי משיבים 1-2 אינם מפרסמים מידע אודות מעמדם של משיבים 3-6 ומידע זה גם אינו מפורסם על-ידי משיבים 3-6 עצמם, אולם מן התשובות שקיבלו העותרות עולה כי לא מדובר במוסדות ממלכתיים אלא במוסדות במעמד מוכש"ר או פטור.

55. סמכות הפיקוח של משרד החינוך על מוסדות חינוך מעוגנת במספר דברי חקיקה, ובין היתר בחוק חינוך ממלכתי, התשי"ג-1953 (להלן: "חוק חינוך ממלכתי"), חוק הפיקוח על בתי ספר, התשכ"ט-1969 (להלן: "חוק הפיקוח"), חוק לימוד חובה, התש"ט-1949 (להלן: "חוק לימוד חובה"), וכן בחוק מוסדות חינוך תרבותיים ייחודיים, תשס"ח-2008 (להלן: "חוק מוסדות חינוך ייחודיים").

56. כך, למשל, סעיף 11 לחוק חינוך ממלכתי מסמך את שר החינוך לקבוע בתקנות סדרים ותנאים להכרזת מוסדות לא רשמיים כמוסדות חינוך מוכרים, לפקח עליהם ולקבוע את תמיכת המדינה בתקציביהם.

57. דוגמא לתקנות המסדירות את ההפעלה והפיקוח על מוסדות חינוך חרדיים הן תקנות לימוד חובה (מתן הוראות פטור לגבי מוסד חינוך ותקצובו) (הוראת שעה), התשע"ח-2018 (להלן: "תקנות פטור"), בהן קבע שר החינוך את התנאים בהם על מוסד המבקש לקבל מעמד של מוסד פטור לעמוד ואת סמכויותיו לפקח על מוסדות פטור. בין היתר, תקנה 3(9) לתקנות הפטור מתנה את קבלת הוראת פטור

בהיעדרה של הפליית תלמידים כמשמעותה בסעיף 5 לחוק זכויות התלמיד, התשס"א-2000 (להלן: "חוק זכויות התלמיד"). תקנה 5 לתקנות הפטור מקנה לשר החינוך סמכות לבטל הוראה על מתן פטור כאמור אם תנאי זה חדל להתקיים במוסד.

58. כך גם, הוראות סעיפים 3, 7-10 לחוק הפיקוח מחייבות מוסד חינוכי בקבלת רישיון כתנאי להפעלת בית ספר, קובעת תנאים לקבלת רישיון כאמור, ומסמיכות את מנכ"ל משרד החינוך לקבוע תנאים נוספים לקבלת רישיון. סעיף 28 לחוק הפיקוח מסמיך את שר החינוך לתת הוראות שונות לבעל רישיון בהתאם לסעיף 2 לחוק חינוך ממלכתי. סעיפים 31-32 לחוק הפיקוח מסמיכים את מנכ"ל משרד החינוך לדרוש מבעל רישיון לתקן כל ליקוי בעניין הנוגע לבית הספר, לקיום תנאי הרישיון או הוראות החוק, והוא רשאי, כמו כן, לצוות בכתב על סגירת בית ספר בתנאים הקבועים בחוק הפיקוח.

59. אחד מהטעמים למתן צו סגירה נגד מוסד חינוך הקבוע בסעיף 32(א1) לחוק הפיקוח הוא אם נוכח המנהל הכללי כי בית הספר מפר את האיסור על אפליה הקבוע בסעיף 5 לחוק זכויות התלמיד. בין היתר, קובע סעיף 5 הנ"ל כי רשות חינוך מקומית, מוסד חינוך או אדם הפועל מטעם, לא יפלו תלמיד מטעמים עדתיים, מטעמים של ארץ מוצא או מטעמים של רקע חברתי-כלכלי, ברישום תלמיד ובקבלתו למוסד חינוך. עוד קובע הסעיף כי הפרה של הוראותיו מהווה עבירה פלילית שדינה מאסר שנה או קנס, כאמור בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין, התשל"ז - 1977.

60. באשר לסמכות הרשות המקומית, תקנות הרישום מקנות למנהלי מחלקות לחינוך ברשויות המקומיות סמכות לניהול הרישום במוסדות חינוך המצויים בשטחן, בהתאם להוראותיו של חוק לימוד חובה וחוק החינוך הממלכתי, כאמור בתקנה 2(ג) לתקנות הרישום. תקנה 26 לתקנות הרישום מקנה למנהל מחלקת החינוך ברשות המקומית סמכות לביצוע הרישום גם בבתי ספר המצויים במעמד מוכשר. תקנה 7 לתקנות הפטור מחילה חלק מסמכויותיו של מנהל מחלקת החינוך ברשות המקומית גם על מוסדות פטור. ברי, אם כן, כי עיריית ירושלים מוסמכת לנהל את הרישום במוסדות חינוך חרדיים במעמד מוכשר ובמעמד פטור המצויים בשטחה.

61. יתרה מכך, סעיף 11א לחוק חינוך ממלכתי מקנה לרשויות מקומיות סמכויות למימון מוסדות מוכשרים – הן סמכויות חובה בהתאם להחלטת שר החינוך (סעיף משנה (א)), והן סמכויות רשות (סעיף משנה (ב)).

62. כפועל יוצא מסמכות המימון שלהן, ברי כי רשויות מקומיות נדרשות לערוך פיקוח על מוסדות הלימוד החרדיים, וזאת על מנת שהחלטה לפי סמכותן כאמור תתקבל בשיקול דעת. רשות מקומית שמחליטה לממן מוסדות חינוך המצויים בשטחה עושה כן בהתאם לאמות המידה הקבועות בדיון, לרבות כאלה המתייחסות לחובתם של מוסדות חינוך חרדיים לשוויון בין התלמידים. ברי אם כן, כי על רשויות מקומיות לאסוף מידע ונתונים המצביעים על הפרת חובה כאמור על מנת לפעול בשיקול דעת בעת ההחלטה להעניק מימון למוסדות חינוך המצויים בתחומן. האמור חל בוודאי גם על עיריית ירושלים.

63. הווה אומר, הן משרד החינוך והן עיריית ירושלים מוסמכים לפקח על פעילותם והתנהלותם של משיבים 3-6. משיבים 1-2 מוסמכים לפעול על מנת להבטיח כי משיבים 3-6 נוהגים בצורה תקינה, שקופה ושוויונית, וכי הם עוקבים אחר ההנחיות וההוראות הקבועות בדיון, לרבות קיום חובתם לשוויון כלפי תלמידיהם, וכן הנחיות משרד החינוך המסדירות את הליכי הקבלה והרישום למוסדות חרדיים.

64. כפי שנראה להלן, משיבים 2-1 כשלו בהפעלת סמכותם כאמור. משיבים 6-3 חרגו מנוהל משרד החינוך שמסדיר את הליכי הקבלה והרישום ופגעו בזכותן של העותרות ובני משפחותיהן להליך תקין. משיבים 2-1 לא אכפו או תיקנו את התנהלותם של משיבים 6-3, ובכך העצימו את הפגיעה שנגרמה לעותרות ולבני משפחותיהן.

ד. המשיבים הפרו את הכללים המסדירים את הליך הקבלה והרישום למוסדות חינוך חרדיים

65. בהיותם זרועות של הרשות המבצעת, כפופים משיבים 2-1 לכללי המשפט המנהלי, ביניהם החובה לנהל הליך תקין, שקוף וללא משוא פנים. בהיותו הגורם המרכזי שאמון על הפיקוח על מוסדות החינוך החרדיים, משיב 1 נדרש לפקח על התנהלותם של משיבים 6-3. הוראותיו של משיב 1 מכפיפות את משיבים 6-3 למגוון נהלים וכללים שחריגה מהם עשויה לגרור סנקציות שונות, לרבות ביטול רישיונם.

66. כמו כן, כאמור לעיל, החוק מקנה למשיבה 2 סמכויות למימון מוסדות חינוך חרדיים שמצויים בשטחה. על מנת להפעיל את סמכויותיה בהתאם לכללי המשפט המנהלי, נדרשת משיבה 2 לפקח גם היא על התנהלותם של משיבים 6-3. גם משיבה 2, כמו משיב 1, כפופה לכללי המשפט המנהלי ולחובות הפרוצדורליות הכלולות בו.

67. התנהלות המשיבים ביחס לילדי העותרות חרגה באופן ברור מכללים מחייבים אלה. משיבים 2-1 פעלו שלא בהתאם לחובותיהם המנהליות ובניגוד לכללי הצדק הטבעי. פעם אחר פעם, המשיבים הפרו את ההנחיות הקובעות את סדרי הקבלה והרישום למוסדות חינוך חרדיים. בכך, מנעו את קיומו של הליך תקין וסדור שיאפשר לעותרות לשטוח את טענותיהן בצורה אפקטיבית על מנת לנסות ולהפוך את רוע הגזרה הנובעת מהחלטתם המפלה של משיבים 6-3.

68. הרישום למוסדות חינוך חרדיים מוסדר, בין היתר, באמצעות "הנחיות בדבר הליכי קבלה ורישום למוסדות חינוך קדם יסודיים ויסודיים ופנייה לוועדת הערר של המחוז החרדי במשרד החינוך" שקבע משרד החינוך (להלן: "נוהל משרד החינוך"). נוהל משרד החינוך מסדיר את הקבלה והרישום למוסדות חינוך חרדיים וכן את דרכי הערעור על החלטותיהם של מוסדות החינוך החרדי לדחות את קבלתם של תלמידים לשנת הלימודים.

נספח 7" – קובץ הנחיות בדבר הליכי קבלה ורישום למוסדות חינוך קדם יסודיים ויסודיים ופנייה לוועדת הערר של המחוז החרדי במשרד החינוך, מצ"ב כנספח 7".

69. נוהל משרד החינוך מכפיף את הליכי הקבלה שעורכים משיבים 6-3 לסטנדרטים של שקיפות, הגינות ושוויון. כך, סעיף 9 לנוהל משרד החינוך קובע כי על משיבים 6-3 לקיים את הליכי הקבלה והרישום "בשוויון מלא, בשקיפות, על פי קריטריונים ברורים ובכפוף להנחיות אלה ולכל דין" ולהימנע מקבלת החלטות משיקולים זרים או מטעמים מפלים. סעיף 13 לנוהל משרד החינוך מחייב את משיבים 6-3 לערוך תקנון שקוף, ברור ושוויוני, בו יפורטו בין היתר תנאי הקבלה למוסד, הסמכות הרוחנית שתחול על אורחות חייו של התלמיד, והשפה הנוהגת במוסד החינוך. נוהל משרד החינוך קובע כי תקנון כאמור אינו יכול לעגן את זכותם של משיבים 6-3 לבחון את הסמכות הרוחנית של הורי התלמיד, את עדתו או מוצאו, את ידיעתו את השפה ואת נוסח התפילה הנהוג בבית התלמיד במסגרת שקילת מועמדותו למוסד.

70. הליך הקבלה למשיבים 6-3 מוסדר בסעיפים 14-15 לנוהל משרד החינוך. במסגרת הליך הקבלה, נדרשים משיבים 6-3 להציג בפני הורי התלמיד המועמד את תקנון המוסד, ולאפשר לכל הורה המבקש לרשום את ילדו באמצעות מילוי טופס פנייה. חובה זו קבועה גם בתקנה 7(ז) לתקנות הפטור, לפיה הרישום למוסד פטור לא יתקיים אלא לאחר שתקנון המוסד הוצג להורי התלמיד, שחתמו כי הם מתחייבים לעמוד בתנאיו.
71. כמו כן, סעיפים 14-15 לנוהל משרד החינוך אוסרים על משיבים 6-3 לערוך בחינה או ראיון לתלמיד המועמד. סעיף 17 לנוהל משרד החינוך מעגן את חובת מוסד החינוך לבסס את החלטתו על המידע והנתונים המצויים בפניו.
72. במקרה של דחיית מועמדותו של התלמיד, סעיף 16 לנוהל משרד החינוך מקנה להורי התלמיד **זכות טיעון בפני המוסד**, במסגרתה על מוסד החינוך לזמן את הורי התלמיד לפגישה ולהציג בפניהם את פרטי המידע שעל בסיסם נדחתה מועמדות התלמיד. סעיף 19 לנוהל משרד החינוך קובע כי החלטת דחייה כאמור צריכה להיות **מנומקת בכתב ולהימסר להורי התלמיד המועמד**. בהודעה על דחיית המועמדות, נדרש מוסד החינוך ליידע את הורי התלמיד על זכותם לנקוט בהליכי ערעור בפני הנהלת המוסד החינוכי ועל חובתם לבצע רישום ברשות המקומית במועד וקבלת שיבוץ חלופי.
73. עיון מהיר בכללים אלה מראה כי משיבים 6-3 חרגו בצורה משמעותית מההוראות הקבועות בנוהל משרד החינוך. ראשית, משיבים 6-3 לא הציגו בפני העותרות את תקנון המוסד, וכלל לא ברור שהחלטותיהם לדחות את בניהן של העותרות התבססו על נתונים ענייניים. חשוב מכך, משיבים 6-3 פגעו בזכותן של העותרות לטעון בפני המוסד: העותרות או בני זוגן לא זומנו לפגישה בה הוצג בפניהם המידע שעל בסיסו נדחתה מועמדותם של בניהם, והחלטת הדחייה של משיבים 6-3 לא נמסרה לידיהן בכתב.
74. יודגש כי גם מכתבו של משיב 4 מיום 27.1.2019 לא עונה על דרישות הנוהל כאמור. מכתבו של משיב 4 נמסר לעותרות באיחור שמנע מהן לממש את זכותן לעיין במידע שעמד ביסוד ההחלטה. כמו כן, ההסבר שהציג משיב 4 לדחיית מועמדותם של ילדי העותרות היה כללי, סתמי, ולא מפורט דיו. מכתבו של עו"ד בן טל, שסיפק הסבר מעט יותר מפורט לסיבת הדחייה, ניתן חודשים רבים לאחר שניסו העותרות לרשום את ילדיהן ללימודים, וכשיכולתן להשפיע על הליך הרישום נמחקה לחלוטין.
75. משום שמשיבים 6-3 לא יידעו את העותרות על זכותן לעיין במידע שעל בסיסו נדחתה מועמדותם של שלושת בניהן, העותרות לא יכלו לממש את זכותן לערער על החלטות הדחייה. סעיפים 20-21 לנוהל משרד החינוך מסדירים את הערעור על החלטת הדחייה בפני מוסד החינוך החרדי, וקובעים כי על ערעור כאמור להיעשות **בתוך 10 ימים ממועד קבלת הודעת הדחייה**. החלטה סופית בערעור צריכה להימסר להורי התלמיד בתוך 10 ימים מיום קבלת הערעור, עליה להיות **מפורטת** וכן עליה ליידע את הורי התלמיד על זכותם לפנות לוועדת הערר של המחוז החרדי במשרד החינוך ועל חובתם לבצע רישום ברשות המקומית במועד.
76. משיבים 6-3 פעלו בניגוד מוחלט להנחיות אלה. משיבים 6-3 לא העניקו לעותרות את ההזדמנות לערער על החלטותיהם, ובכך מנעו מהן את האפשרות להשפיע על החלטותיהם ופגעו בזכותן להליך ערעור הוגן כקבוע בהנחיות.

77. ויודגש, לא ניתן לצפות מהעותרות לדעת מראש כי הן זכאיות לתשובות מפורטות ומנומקות ממשיבים 6-3, או שקיים הליך סדור לערעור על החלטתם. העותרות ובני זוגן הם אנשים קשי יום ומעוטי אמצעים וידם אינה משגת ייעוץ משפטי (בוודאי לא עבור פעולה שגרתית ויומיומית כמו קבלה ורישום של ילדיהם לבית הספר). היה על משיבים 6-3 ליידע את העותרות ובני זוגן בצורה מפורשת ובמועד על זכויותיהם ולספק להם הסבר מפורט ומנומק להחלטה לדחות את בניהם.

78. למרבה הצער, משיבים 6-3 הם לא היחידים שפגעו בזכויותיהם של ילדי העותרות להליך תקין. פעולותיהם של משיבים 2-1 עיכבו גם הן את העותרות ומנעו מהן מלמצות את זכויותיהן. במחדלם, אילצו משיבים 2-1 את העותרות לפנות למוסדות חינוך אחרים שרחוקים מאוד מביתם ומכבידים מאוד על שגרת חייהם, וזאת מבלי שניתנה להן ההזדמנות לשנות את החלטות הדחייה של משיבים 6-3.

79. סעיף 23 לנוהל משרד החינוך מחייב את הורי התלמיד לבקש שיבוץ באחד ממוסדות החינוך הקיימים בתחומי הרשות המקומית אם לא נמצא לתלמיד מענה חינוכי בסיום הליכי הקבלה. ואכן, העותרות פנו לעיריית ירושלים בבקשה לסיוע באיתור שיבוץ מתאים. סעיף 23 לנוהל משרד החינוך מחייב את עיריית ירושלים לשבץ את כל התלמידים שנותרו ללא מענה חינוכי במוסדות החינוך שקיימים בתחומיה, תוך שקילת השיקולים הבאים:

ג. לצורך קבלת החלטה בעניין שיבוץ תלמיד, תביא הרשות המקומית בחשבון במכלול שיקוליה את בקשת התלמיד ו/או הוריו (ככל שזה נמסרה לרשם הראשי במועד הרישום), נתוני התלמיד, אורחות חייו ומידת התאמתו למוסד החינוכי המיועד לשיבוץ. לעניין זה, הרשות רשאית להתייעץ עם הצוות החינוכי במוסד החינוך בו למד עם התלמיד ועם גורמי הפיקוח במשרד החינוך.

80. חשוב מכך, סעיף 23 מחייב את עיריית ירושלים להעביר בכתב את הודעת השיבוץ כאמור להורי התלמיד. על הודעה זו ליידע את הורי התלמיד על זכותם לערער בכתב בפני הרשות המקומית בתוך 10 ימים מיום קבלת מכתב השיבוץ. על הרשות המקומית להמציא בכתב אל הורי התלמיד את החלטתה הסופית בעניין הערעור בתוך 14 ימים מיום קבלת הערעור במשרדי הרשות המקומית. על החלטה הדוחה את הערעור להיות מנומקת ומפורטת.

81. התנהלותה של עיריית ירושלים רחוקה מרחק רב מהנוהל המסודר שקבוע בסעיף 23. כזכור, תשובתה של עיריית ירושלים לבקשותיהן של העותרות נמסרו להן באיחור של מספר חודשים, ובה העירייה רק הצרה על החלטותיהם של משיבים 6-3, מבלי שדאגה לשבץ את ילדיהן של העותרות במוסדות אחרים ומבלי שהסבירה לעותרות על זכותן לערער על החלטת שיבוץ כאמור.

82. חובתה של עיריית ירושלים להשיב לפניוניהן של העותרות בצורה מפורטת ובמועד קבועה גם בסעיף 2 לחוק לתיקון סדרי מנהל (החלטות והנמקות), התשי"ט-1958 (להלן: "חוק ההנמקות"), שקובע תקופה בת 45 ימים במהלכה עובד ציבור נדרש להשיב לפניו בכתב להשתמש בסמכות שניתנה לו על פי דין. כפי שהסבירה הפסיקה פעמים רבות, חוק ההנמקות מבטא את חובת ההגינות המוטלת על הרשות המנהלית להשתמש בסמכותה או להשיב לפניו שמוגשות אליה בתוך זמן סביר (ראו את דבריו של כבוד השופט י' זמיר בבג"ץ 2159/97 מועצה אזורית חוף אשקלון נ' שר הפנים, פ"ד נב(1) 75 (1998)). יפים לעניין זה דבריה של כבוד השופטת ד' ברק-ארז בספרה משפט מנהלי (כרך א):

"מימד נוסף להערכת הגינותו של ההליך המינהלי הוא מימד הזמן. הרשות חייבת לפעול תוך זמן סביר – הן משום שפעולה מהירה (יחסית) משרתת טוב יותר את האינטרס הציבורי והן משום שמהירות ההחלטה חשובה מהיבטו של הפרט הממתין להחלטה. החובה לפעול תוך זמן סביר נובעת, למעשה, מחובת הכללית של הרשות לפעול בהגינות ובנאמנות לטובת האינטרס הציבורי. החובה זכתה אף לעיגון סטטוטורי בסעיף 11 לחוק הפרשנות, התשמ"א-1981, הקובע כי 'הסמכה או חיוב לעשות דבר, בלי קביעת זמן לעשייתו, משמעם שיש סמכות או חובה לעשותו במהירות הראויה ולחזור לעשותו מזמן לזמן ככל הנדרש לפי הנסיבות"

83. בתנאים אלה, מצאו את עצמן העותרות ובני זוגן בסוף חודש אפריל כשבניהם לא משובצים לאף מוסד חינוך, ללא יכולת לערער על החלטותיהם של משיבים 6-3 או להבין מהו הבסיס העובדתי להחלטתם, וללא יכולת לערער על החלטה כלשהי של עיריית ירושלים.

84. כחמישה חודשים לאחר שניסו העותרות לרשום את בניהן למוסדות שמפעילים משיבים 6-3, ורק לאחר שפנתה עו"ד שרפלר לעיריית ירושלים ולמשרד החינוך, הפנה נציג משרד החינוך את העותרות להליך הערעור בפני ועדת הערר של המחוז החרדי, כקבוע בסעיפים 24-35 לנוהל. התנהלות משרד החינוך בעניין זה מעוררת תמיהה. הרי קשייהן של העותרות ברישום ילדיהן לתלמודי תורה חרדיים היו ידועים למשרד החינוך כבר מראשית השנה הן בשל פניותיהן לעירייה והן לאור הפרסום בעיתון לו זכה המקרה; כאמור, בחודש פברואר או מרץ השנה, אף השתתף נציג מטעם המשרד בביקור במשיבים 6-3 בניסיון למצוא פתרון לילדי העותרות. מדוע אם כן, לא מצא לנכון נציג המשרד להפנות את העותרות להליך של ערר כבר בחודש מרץ? מדוע לא נשלחה לעותרות תשובה מנומקת והפניה לוועדת הערר בסמוך לביקור? מדוע נעשה כן רק לאחרונה?

85. ויובהר, פתיחת הליך בוועדת הערר של המחוז החרדי בנקודה זו רק מקבעת את העוול שנגרם לעותרות ולילדיהן. מאחר שמשיבים 6-3, כמו מוסדות חינוך רבים נוספים, כבר השלימו את הליכי הקבלה ומילאו את כיתות הלימוד לשנת תש"פ, ישנו חשש ממשי כי תוצאת הפנייה לוועדת הערר ידועה מראש, כי החלטת המוסדות לא תשונה, וכי העותרות תיתבענה להתפשר ולשלוח את ילדיהן למוסדות חינוך רחוקים מביתן או למוסדות שאינם תואמים את השקפתן ואורחות חייהן.

86. היצמדות לנוהל משרד החינוך בשלב כה מאוחר של הליך הקבלה והרישום לבתי ספר, ולאחר שכל הגורמים המעורבים חרגו בצורה מהותית מהוראותיו, מהווה ניצול ציני של כללי ההליך המנהלי ומזכה את משיבים 6-3 ביתרון משמעותי. אל לבית המשפט לאפשר למשיבים 6-3 ליהנות מיתרון זה, שעה שהפרו את נוהל משרד החינוך ופגעו בזכויותיהן של העותרות להליך מנהלי תקין.

87. יתרה מכך, התנהלות כזו מטרידה במיוחד לאור העננה הכבדה המרחפת מעל החלטתם של משיבים 6-3 לדחות מועמדותם של ילדיהן של העותרות, והחשש הממשי לקיומה של אפליה על בסיס גזע שנגקטה כלפיהם. על כך נפנה לדון כעת.

ה. שוויון בחינוך

88. עוד מראשית ימי המדינה, הוכרה הזכות לשוויון בזכות יסוד בעלת חשיבות עליונה, כעקרון-על בפסיקת בית המשפט העליון לאורך השנים וכ"נשמט אפו של המשטר החוקתי שלנו כולו" (בג"צ 98/69

ברגמן נ' שר האוצר, פ"ד כג(1) 693 (1969)). מעמדה של הזכות לשוויון התבסס עם חקיקתו של חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, שפרשנותו המקובלת מכירה בזכות לשוויון כחלק מזכותו של האדם לכבוד (ראו למשל בבג"צ 6427/02 **התנועה לאיכות השלטון בישראל נ' הכנסת**, פ"ד סא(1) 619 (11.05.2006)). חוקים שונים, ביניהם חוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים, התשס"א-2000 (להלן: "**חוק איסור הפליה במוצרים**"), חוק זכויות התלמיד, חוק הפיקוח וחוק מוסדות חינוך ייחודיים, משקפים גם הם את מעמדה הרם של הזכות לשוויון.

89. בית המשפט העליון הכיר, כמו כן, בחשיבותה של הזכות לחינוך ובקשר ההדוק השורר בין הזכות לשוויון לזכות לחינוך (בג"ץ 7426/08 **טבקה משפט וצדק לעולי אתיופיה נ' שרת החינוך** (31.08.2010) (להלן: "**עניין טבקה**"); בג"ץ 1067/08 **עמותת "נוער כהלכה" נ' משרד החינוך** (6.8.2009) (להלן: "**עניין נוער כהלכה**"); בג"ץ 5373/08 **אבו לבדה נ' שרת החינוך** (6.2.2011)).

90. הזכות לחינוך הובטחה עוד במגילת העצמאות ועוגנה הן במשטרה החוקתית של מדינת ישראל כחלק מזכות היסוד לכבוד, והן באמנות שונות במשפט הבינלאומי שישראל צד להן (ראו בעניין **טבקה** לעיל). חשיבותה של הזכות לחינוך טמונה בכוחו של החינוך להביא כל אדם לידי מימוש של יכולותיו ושל הפוטנציאל הטמון בו. החינוך יוצר, כמו כן, גשר חיוני לקיום הרמוניה חברתית שבלעדיה לא ייתכנו קיומם של עם וחברה, והוא אמצעי חשוב לקידום ערכים דמוקרטיים חופשיים (עניין **טבקה** לעיל; בג"צ 1554/95 **עמותת "שוחרי גילית" נ' שר החינוך**, פ"ד נ(3) 2 (1966); בג"צ 4805/07 **המרכז לפלורליזם יהודי נ' משרד החינוך** (27.7.2008)).

91. קשר הדוק שורר בין הזכות לחינוך לבין הזכות לשוויון. גישה בלתי-שוויונית לחינוך מונעת מפרטים בחברה את האפשרות למימוש עצמי מלא, ויוצרת פערים עמוקים שאינם נסבלים בחברה נאורה ודמוקרטית. יפים לעניין זה דבריה של כבוד השופטת א' פרוקציה בעניין **טבקה**:

"כיבוד זכות הפרט לשוויון בחינוך חורג מגבולות רשות היחיד ומשליך על דמותה של החברה בכלל. בלא חינוך ובלא שוויון אמיתי בחינוך לא ניתן להגשים באופן מלא את עצמיותו של הפרט; בלעדיו, יקשה לקיים חברה בעלת איכויות תרבותיות, מקצועיות, ואנושיות. השוויון בחינוך הוא אמצעי חיוני להגשמת הזכות לחינוך בשלמותה, אך הוא גם ערך העומד לעצמו, כגורם הפוסל אבחנה בלתי לגיטימית בין שווים, שהוא תנאי-בלעדיו-אין לקיומה של חברה דמוקרטית המתנהלת על בסיס ערכים חוקתיים. הזכות לשוויון משתלבת בכבוד האדם באותם תחומים שבהם היא נוגעת בכבוד האנושי, ותופעת ההפליה ביישומה של הזכות לחינוך אכן נוגעת בגרעין העמוק של כבוד האדם ובציפור הנפש של כבוד הילד כאדם. הפליה פסולה בקבלת תלמידים למוסד חינוך על רקע מוצא או השתייכות לעדה או לקבוצה עומדת בניגוד בולט לערכים האמורים של זכויות האדם, ומקומה לא יכירנה במשטר הדמוקרטי-חוקתי הנוהג בישראל"

92. גם משיבים 3-6, שמעניקים לתלמידיהם חינוך ייחודי, מחויבים לשמור על העקרונות וערכי היסוד המצויים בבסיס קיומה של המדינה ושיטת המשפט החוקתית הנוהגת בה (ראה בעניין **טבקה ונוער כהלכה** לעיל, וכן בעת"מ 1320/03 **אלקסלסי נ' עיריית ביתר עילית** (21.6.2004)). הפסיקה הדגישה באופן מפורש כי זכותן של קהילות חרדיות למערכת חינוך אוטונומית שתואמת לתרבותן ואורחות

חייהן לא יכולה לשמש כתירוץ למדיניות קבלה מפלה. יפים לעניין זה דבריו של כבוד השופט א' לוי בעניין **נוער כהלכה** :

"אמת, אין בכוחו של כל מאפיין ייחודי – יהא זה מאפיין תרבותי, דתי, מנהגי או אידיאולוגי, כדי להצדיק הפליה. על המאפיין להוות נדבך אינהרנטי בתפיסת עולמו של המוסד החינוכי המבקש להקנות את ערכי המגזר, עליו להיות רלוונטי לתכלית ההבחנה, ועליו להוות מאפיין בלעדיו נתקשה לקיים את מערכת החינוך המגזרית על-פי אמות מידתה. בית-המשפט הוא שיקבע אם בצדק הובחן מגזר פלוני – על-מנת לאפשר למגזר אלמוני לקיים חיי חירות במסגרת קהילתו – או שמא מדובר באפליה פסולה שכל תכלית הרחקתו של השונה, וניכורו מחיי חברה תקינים.

באשר למוסדות החינוך המוכר שאינו רשמי, אלו זכאים, כאמור, להתוות מאפיינים תרבותיים לפיהם ינהגו תלמידי בית-הספר. על מאפיינים אלו לייצג את אמונתו ותרבותו של המגזר אשר ברוחו הוקם ופועל בית הספר, ועליהם להביא לידי ביטוי את אורח חייו ותפיסת עולמו של המגזר. **ברם, מקום בו כללי בית-הספר – או כלליה של מגמה בתוך בית-הספר – מכוונים אך למנוע את כניסתה של אוכלוסיה זו או אחרת למסגרת חינוכית פלונית – עניין לנו באפליה פסולה"**

93. בענייננו, ברור לכל הגורמים המעורבים בדבר כי משיבים 3-6 חייבים בשמירה על עקרון השוויון ונאסר עליהם לקבל החלטות מטעמים מפלים. מעבר לפסיקת בית המשפט העליון, חובתם של משיבים 3-6 להימנע מהתחשבות בשיקולים מפלים קבועה, בין היתר, בסעיף 5 לחוק זכויות התלמיד (ראו לעיל).
94. כאמור לעיל, נוהל משרד החינוך מחייב את משיבים 3-6 לנהוג בשוויון, בשקיפות לפי קריטריונים ברורים ובכפוף לכל דין בעת ניהול הליכי קבלת התלמידים, לרבות בדרך של הימנעות משקילת שיקולים זרים וטעמים מפלים. נוהל משרד החינוך אוסר על משיבים 3-6 לבחון את הסמכות הרוחנית של הורי התלמיד, את עדתו או מוצאו, את ידיעתו את השפה ואת נוסח התפילה הנהוג בבית התלמיד במסגרת שקילת מועמדותו למוסד, שכן אלה תכונות שאין רלוונטיות לצורך הלימוד במוסד.
95. חובתם של משיבים 3-6 לנהוג בשוויון ולקבל תלמידים לפי קריטריונים אחידים, שוויוניים ושקופים, אינה עולה בקנה אחד עם הדחייה הגורפת של בניהן של העותרות מהמוסדות שמופעלים על ידם. מובן לכל בר דעת כי דחייה של ארבעה ילדים בני שתי משפחות מארבעה מוסדות לימוד תורניים בעלי אורחות התנהגות משותפות, מבלי שניתן כל הסבר או הנמקה מניחה את הדעת לגבי סיבת דחייתם, מקימה חשש ממשי לכך שהטעם העומד ביסוד החלטות הדחייה הינו מוצאם של הילדים. הדין אינו מתיר למשיבים 3-6 לשקול את מוצאם של הילדים במסגרת הליך שקילת קבלתם ללימודים.
96. אין בכוחו של ההסבר שסיפקו משיבים 3-6 בעקפין, חודשים רבים לאחר תחילת השתלשלות האירועים, בכדי להסיר את החשש לשיקולים מפלים. כאמור לעיל, אם אכן הסיבה לדחייתם הגורפת של ילדיהן של העותרות היא בשל איחור ברישום ותפוסה מלאה של המוסדות, מדוע לא נאמרו הדברים לעותרות במעמד הרישום? מדוע נדרשו העותרות למלא טפסי רישום, להמתין לתשובות שלא הגיעו מעולם, ולחכות חודשים רבים לקבלת הסבר?

97. קשה להעלות על הדעת תשובות הגיוניות לשאלות אלה. הסבר הגיוני יותר הוא שתשובות אלה ניתנו לעותרות כתירוץ בדיעבד שנועד להלבין את החלטותיהם של משיבים 3-6, לאחר שברור כי אין ביכולתן של העותרות לשנות אותן בשלב זה. משכך, הסבר זה אינו מסיר את החשש להשפעתם של שיקולים מפלים על החלטותיהם של משיבים 3-6.

98. כפי שקבעה הפסיקה פעמים רבות, די בהוכחת האפקט המפלה של המדיניות או ההחלטה של המוסד על מנת לגבש עילה בגין פגיעה בשוויון, ואין עותר נדרש להוכיח את כוונתו של המוסד להפלות (בג"ץ 11163/03 ועדת המעקב העליונה לענייני הערבים בישראל נ' ראש ממשלת ישראל, פ"ד סא(1) 1 (2008); בג"ץ 4124/00 יקותיאל נ' השר לענייני דתות, פ"ד סד(1) 142 (2010); בג"ץ 6698/95 קעדאן נ' מינהל מקרקעי ישראל, פ"ד נד(1) 258 (2000); בג"ץ 671/98 שדולת הנשים בישראל נ' שר העבודה והרווחה ואח', פ"ד נב(3) 630 (1998)).

99. כמו כן, מוצא או גזע הינו שיוך קבוצתי "חשוד" שדורש בחינה מדוקדקת וקפדנית של החלטת הרשות. כך, בעע"ס 343/09 הבית הפתוח בירושלים לגאווה וסובלנות נ' עיריית ירושלים, פ"ד סד(2) 1 (2010), הסביר השופט עמית את צורת הבדיקה של החלטה שמעוררת חשש להפליה של קבוצות חשודות:

הפליה על בסיס נטייה מינית היא הפליה המבוססת על שיוך קבוצתי "חשוד", וככזו היא נכללת ב"גרעין הקשה" של הזכות לשוויון (טמיר, בעמ' 111). כאשר נורמה מסוימת פוגעת לכאורה בזכויות או באינטרסים של קבוצות מסוימות באוכלוסייה, שומה על בית המשפט להפעיל את מבחן "המיון החשוד" ("suspect classification") ולבחון את הנורמה בצורה קפדנית ("strict scrutiny") (טמיר, בעמ' 102). לבחינה מורחבת של ההלכות במשפט האמריקני, ראו: (L. H. Tribe American Constitutional Law (2nd ed.) 1456-1553 (1988). להבחנה בין בסיסי ההפליה השונים (גזע, מין, דת, לאום, גיל, דעה, נטייה מינית, מוגבלות וכו'), עיינו: פרנסס רדאי "דיוקנו של הנשיא אהרן ברק: שוויון במדינה יהודית ודמוקרטית" ספר ברק 225, 226-227 (2009).

100. בענייננו, יש לבחון את החלטותיהם של משיבים 3-6 לפי סטנדרטים קפדניים זהים. החלטותיהם של משיבים 3-6 מדברות בעד עצמן: משמעות החלטותיהם של משיבים 3-6 הינה דחייה שיטתית של ילדיהן של העותרות, כאשר המכנה המשותף הברור לעין בין הילדים הוא צבע עורם ומוצאם. די באפקט זה כדי להרים חשש ממשי לאפליה על בסיס גזע. בהיעדר הסבר אחר, ניתן רק להניח כי הסיבה לדחיית בניהן של העותרות ממוסדותיהם של משיבים 3-6 הינה בשל מוצאם. על משיבים 3-6 מוטל הנטל לשכנע את בית המשפט הנכבד כי שקלו שיקולים רלוונטיים וחוקיים עת החליטו לדחות את בניהן של העותרות.

101. האיסור לפעול מטעמים מפלים ומשיקולים זרים מנחה גם את פעולות הפיקוח של משרד החינוך על מוסדות חינוך חרדיים. כאמור לעיל, למנכ"ל משרד החינוך מוקנית הסמכות לתת הוראות לבעל רישיון כאמור, ולדרוש את תיקונו. סמכות זו מעוגנת בסעיף 1א לחוק הפיקוח ובסעיף 35(ב) לחוק מוסדות חינוך תרבותיים ייחודיים, שמסמיכים את מנכ"ל משרד החינוך לצוות על סגירה של מוסד בעל רישיון שהוכח בפניו כי הפר את איסור האפליה כאמור בסעיף 5 לחוק זכויות התלמיד.

102. הן עיריית ירושלים והן משרד החינוך הצהירו במכתביהן על מחויבותם למנוע כל גילוי של הפליה במוסדות חינוך חרדיים. כך ראוי שיעשו. עם זאת, על הצהרות אלו להיות מלוות במעשים ממשיים ופעולות אכיפה שימנעו כל גילוי של הפליה, ויימחקו כל חשש לקיומם של שיקולים מפלים. למרבה הצער, משיבים 2-1 לא נקטו מספיק פעולות שבכוחן למחוק חשש זה.

103. כך, היה על משיבים 2-1 להציג במועד בפני העותרות את השיקולים והטעמים שעמדו ביסוד החלטותיהם של משיבים 6-3 לדחות את בניהן של העותרות. העובדה שהסבר כאמור ניתן רק חודשים ארוכים לאחר שפנו העותרות למשיבים 2-1, בעוד שהיה יכול להינתן עוד במעמד הרישום, ולמצער, בסמוך לאחר הביקור שהתקיים, מעוררת חשד כי הבדיקה שביצעו משיבים 2-1 עם המוסדות האמורים הייתה שטחית ומקלה. כתוצאה מכך, משיבים 2-1 לא הסירו את החשש מקיומם של שיקולים מפלים מעל החלטותיהם של משיבים 6-3.

104. מדאיגה במיוחד אמירתו של עו"ד בן טל בשיחתו עם עו"ד שרפ"ר כי מדובר במוסדות יוקרתיים ו"מעין משפחתיים". אמירה זו מצטרפת לאמירות ששמעו העותרות ובני זוגן במהלך ניסיונותיהן לרשום את ילדיהן למוסדות שמפעילים משיבים 6-3, ולעובדה שמוסדות אלה נעדרים כמעט לחלוטין מתלמידים אתיופים. אמירות אלה מחזקות את החשש שמדובר במקרה מצער של אפליה על בסיס גזע.

105. כמו כן, היה על משיבים 2-1 להפעיל את סמכויות הפיקוח והאכיפה העומדות לרשותם כדי לכפות על משיבים 6-3 לנהוג באופן שוויוני כלפי כל התלמידים המבקשים להתקבל ללימודים במוסדותיהם. כאמור לעיל, משיב 1 מוסמך לבדוק אם משיבים 6-3 מקיימים את תנאי רישיונם, בהם נכלל האיסור להפלות בין תלמידים ומועמדים ללימודים במוסדותיהם. למשיב 1 אף הסמכות להורות על סגירתו של מוסד שנתגלה כי הפר את חובת איסור האפליה האמורה.

106. גם ממשיבה 2 היה נדרש כי תברר לעומקם את השיקולים שעמדו ביסוד החלטת הדחייה של משיבים 6-3, זאת בשים לב לסמכויות המוקנות למשיבה 2, כאמור לעיל. על מנת להפעיל את סמכויותיה כדן, על משיבה 2 לאסוף תשתית עובדתית סבירה, ובכלל זה לבחון האם משיבים 6-3 פועלים משיקולים מפלים. משלא עשתה זו, הרי שגם משיבה 2 הפרה את חובתה להפעיל את סמכותה בשיקול דעת.

107. תגובתם האיטית לבקשותיהן של העותרות מדגישה את היעדר שיקול הדעת שהפעילו משיבים 2-1 על מנת להסיר את החשש מקיומם של שיקולים מפלים. משיבים 2-1 התנהלו בעצלתיים ולא מיהרו לבחון את בקשותיהן של העותרות ולענות להן מענה ראוי ומפורט. מהירות התגובה של משיבים 2-1 (וליתר דיוק – אטיותה) חשובה במיוחד לאור לוח הזמנים הצפוף בו נדרשו העותרות לעמוד במטרה לרשום את בניהן לשנת הלימודים. משיבים 2-1 התעלמו מהצפיפות בלוח הזמנים ומהצורך של העותרות וילדיהן ברישום למוסדות לימוד קרובים לביתם ותואמים לאורחות חייהם ולאמונתם. מחדלם של משיבים 2-1 אפשר למשיבים 6-3 ליהנות מהחלטתם המפלה לדחות את בניהן של העותרות ולחמוק מקיום חובתם שבדין.

108. משלא קיימו את חובתם להפעיל שיקול דעת, ובשים לב ללוח הזמנים הצפוף לרישום למוסדות לימוד בפני עומדות העותרות, מתבקש בית המשפט הנכבד להורות על הרשמתם של ילדיהן של העותרות למוסד ממוסדות הלימוד שמפעילים משיבים 6-3, זאת בשים לב לחשש הכבד לאפליה שעולה מהחלטותיהם של משיבים 6-3, להן לא ניתן הסבר מספק עד למועד הגשת עתירה זו.

ו. סיכום

109. לאור כל האמור לעיל, יתבקש בית המשפט הנכבד להורות למשיבים 3-6 לקבל את ילדיהן של העותרות לשנת הלימודים תש"פ.
110. לחלופין, יתבקש בית המשפט הנכבד להורות למשיבים 3-6 לדון בעניינן של העותרות בשנית תוך בחינת השיקולים הרלוונטיים כדין.
111. הסמכות העניינית מסורה לבית המשפט הנכבד מכוח פריט 3 לתוספת הראשונה לחוק בתי משפט לעניינים מנהליים, התש"ס-2000.
112. החלטות המשיבים ניתנו בירושלים ולפיכך הסמכות המקומית מסורה לבית המשפט לעניינים מנהליים בירושלים מכוח תקנה 2(א) לתקנות בתי משפט לעניינים מנהליים (סדרי דין), התשס"א-2000.
113. בית המשפט הנכבד יתבקש לחייב את המשיב בהוצאותיה ובשכר טרחת עורכי דינן של העותרות.

אלרן שפירא בר-אור,	דן לרגמן,	מרב שיבק,	יפעת שרפלר,
עו"ד	עו"ד	עו"ד	עו"ד

באי כוח העותרות

היום, __ ביולי 2019.